

Raadsvoorstel

Onderwerp: Bijstelling en nieuwe kredieten scholenprogramma
Datum: 18 maart 2020
Agendapunt: 12
Behandeling: Opiniërend en besluitvormend
Portefeuille-
houder(s): Wethouder Rutgers
Steller: W. Haaijer (w.haaijer@hethogeland.nl)
Zaaknummer: Zaaknummer

1. Samenvatting

In het aardbevingsgebied is in 2015 gestart met het scholenprogramma: een sectoraal verstevigingsprogramma om de onderwijsgebouwen aan de betreffende norm te laten voldoen. In combinatie met het aardbevingsbestendig maken door bouwkundige versterken of vervangende nieuwbouw, worden de gebouwen toekomstbestendig gemaakt door ze duurzaam en bijna energieneutraal te maken en het realiseren van een gezond binnenklimaat. Tevens worden de schoolgebouwen aangepast aan de huidige inzichten van lesgeven en wordt rekening gehouden met de demografische ontwikkeling. De combinatie van de versterkingsopgave met de bredere opgave van toekomstbestendig onderwijs geven het belang van het programma aan. De doelstelling van het programma is dat het na vaststelling in vijf jaar gerealiseerd wordt.

In de gemeente Het Hogeland betreft het 22 scholen in de oude gemeenten Bedum en Eemsum. In beide voormalige gemeenten zijn de betreffende programmaplannen vastgesteld (gemeenteraad Bedum 10-12-2015, gemeenteraad Eemsum 22-12-2016), zijn de overeenkomsten inclusief eventuele addenda met de NAM en de schoolbesturen getekend en zijn de werkzaamheden aan de scholen gereed, gestart of in voorbereiding. De ver- en nieuwbouw van de schoolgebouwen in de voormalige gemeente Bedum zijn gereed, in de voormalige gemeente Eemsum zijn de bouwvoorbereidingen gestart. Hiermee ligt het programma nog grotendeels op koers.

De financiering van het gehele programma vindt plaats door de NAM (kosten versteviging en bouwbudget bij nieuwbouw), rijksbijdragen (deels eenmalige uitkeringen en deels via jaarlijkse bijdragen), subsidies, schoolbesturen en de gemeente (afboeken kapitaallasten en nieuwe kapitaallasten).

2. Gevraagd of voorgesteld besluit

Om de bouwvoorbereiding en later de realisering te kunnen uitvoeren, zijn kredieten benodigd. Voor de projecten die in uitvoering zijn, worden kredietwijzigingen voorgesteld; dit heeft deels te maken met de financiële afrekening met de NAM over vergoedingen en kosten van meerwerk en deels met de administratieve inrichting van het financieel systeem. Voor de op te starten projecten zijn uitvoeringskredieten benodigd. De financiële dekking is voorzien binnen de beschikbare middelen voor het scholenprogramma.

Voor een deel van de schoolgebouwen wordt vervangende nieuwbouw gedaan. De huidige boekwaarde van die gebouwen moet ten laste van de Algemene Reserve (AR) afgeboekt worden; dit is deels al in de jaarrekeningen en begroting verwerkt, voor het nog komend

deel stellen we u voor de benodigde bedragen vanuit de AR over te hevelen naar de bestemmingsreserve Claims.

3. Inleiding

3.1 Aanleiding

In het aardbevingsgebied is naar aanleiding van de door mijnbouwactiviteiten geïndiceerde aardbevingen en risico's op aardbevingen een programma opgezet voor het bouwkundig verstevigen van schoolgebouwen. Omdat te voorzien was dat dit met veel ingrepen gepaard zou gaan, is hieraan gekoppeld een programma om een transitie in de onderwijshuisvesting tot stand te brengen. Door het koppelen van financiële mogelijkheden kunnen daardoor toekomstbestendige (rekening houdende met demografische ontwikkelingen) en duurzame schoolgebouwen worden gerealiseerd, die ook aardbevingsbestendig zijn. Door het Rijk wordt deze transitie omarmd en wordt voor het gehele aardbevingsgebied een financiële bijdrage van € 73,5 miljoen vertrekt (het zogenaamde toekomstpakket; deze middelen worden deels ineens uitgekeerd en deel over een periode van meerdere jaren). In overleg met de NAM zijn bij verschillende schoolgebouwen de geraamde kosten voor versteviging gebruikt om de switch van verstevigen naar nieuwbouw te maken; reden hiervoor is onder andere dat de verstevigingskosten inclusief de kosten van het toekomstpakket, de kosten van vervangende nieuwbouw benaderen. Vanwege het belang van het programma en met het oog op gestegen bouwrijzen heeft het Rijk eind 2019 een extra bijdrage van € 20 miljoen toegezegd. Bijlage 1 geeft de samenhang tussen het scholenprogramma en de financiering als een infographic weer. De regie voor en uitvoering van de verstevigingswerkzaamheden lag tot 31-12-2019 bij de NAM (werd gedaan door het CVW), vanaf die datum ligt dit bij de Nationaal Coördinator Groningen (NCG). In het geval dat de middelen voor versteviging beschikbaar worden gesteld voor vervangende nieuwbouw, verschuift de regie en uitvoering naar de gemeente; de NAM koopt de versteviging af en stelt een bouwbudget beschikbaar. Bijlage 2 geeft de samenhang tussen het scholenprogramma en de samenwerkingsovereenkomst als infographic weer. In overeenkomsten met de NAM en de schoolbesturen is vastgelegd welke scholen verstevigd worden en voor welke scholen vervangende nieuwbouw wordt gerealiseerd.

In de gemeente Het Hogeland betreft het totaal 19 scholen in de oude gemeenten Bedum en Eemsmond; 3 scholen in Uithuizen zijn buiten gebruik door de nieuwbouw van de NSU (samen 22 scholen). In beide voormalige gemeenten zijn de betreffende programmaplannen door de raden vastgesteld, zijn de overeenkomsten en addenda met de NAM en de schoolbesturen getekend en is de uitvoering gestart. In onderstaande tabel is opgenomen welke scholen het betreft. Bij verschillende nieuwbouwscholen is tijdelijke huisvesting noodzakelijk, dit wordt dan in de plannen meegenomen.

Naam school	Plaats	Stand van zaken
Roodschoul Simonides Nu: De Dobbe	Roodeschool	Nieuwbouw in voorbereiding. Samen op locatie Simonides in De Dobbe; alternatieve locatie wordt onderzocht. Tijdelijke huisvesting afhankelijk van locatiekeuze.
Jansenius de Vries De Rank	Warffum	Nieuwbouw in voorbereiding. Samen nieuwbouw op/naast locatie J. de Vries of alternatieve locatie. Tijdelijke huisvesting afhankelijk van locatiekeuze.
De Noordkaap De Sterren	Uithuizermeeden	Versteviging van de 2 ^e kap school in voorbereiding. Tijdelijke huisvesting noodzakelijk.

Dr. Damschool	Uithuizermeeden	Nieuwbouw op huidige locatie in voorbereiding. Tijdelijke huisvesting noodzakelijk.
Nijenstein	Zandweer	Versteving school en nieuwbouw gymlokaal in voorbereiding. Geen tijdelijke huisvesting noodzakelijk (uitvoering in schoolvakanties).
Klinkenborg	Kantens	Nieuwbouw op huidige locatie in voorbereiding. Tijdelijke huisvesting gedurende korte periode noodzakelijk.
Het Hogeland College	Warffum	Versteving in voorbereiding. Tijdelijke huisvesting noodzakelijk.
Het Hogeland College	Uithuizen	Versteving met mogelijk deels nieuwbouw in voorbereiding. Tijdelijke huisvesting noodzakelijk.
Usquert	Usquert	Nieuwbouw in voorbereiding. Tijdelijke huisvesting misschien benodigd (mogelijk gebruik deel school tijdens bouw).
Venhuisschool De Akker Nu: 't Groenland	Zuidwolde	Samen nieuwbouw op oude locatie Venhuisschool. De Akker wordt verkocht. Nieuwbouw in gebruik genomen juni 2019. De aangebouwde Mauritsshal (gymzaal) is versteigd in juli 2018.
De Haven	Onderdendam	Inmiddels opgeheven, gebouw verkocht.
De Regenboog	Bedum	Hybride project (deels versterking en deels nieuwbouw), in gebruik genomen oktober 2019.
Togtemaarschool	Bedum	Nieuwbouw naast huidige locatie, gereed december 2019.
Walfridus	Bedum	Hybride project (deels versterking en deels nieuwbouw). In gebruik genomen januari 2017.
Horizon	Bedum	Versterking door vervangende nieuwbouw. In gebruik genomen januari 2017.

3.2 Bevoegdheid raad

Op grond van het budgetrecht ligt bij u de bevoegdheid om de financiële middelen die horen bij de uitvoering van de door de raden van de betreffende voormalige gemeenten vastgestelde programmaplannen, beschikbaar te stellen. Omdat veel projecten nog in ontwikkeling zijn, zal op termijn bijstelling van een aantal kredieten benodigd zijn; dit zullen we dan vanzelfsprekend aan u voorleggen. De plussen en minnen zullen dan zoveel als mogelijk binnen de voor het programma beschikbare middelen plaatsvinden.

3.3 Wettelijk of beleidskader

Op grond van de Wet op het primair onderwijs (Wpo) is de gemeente het bevoegd orgaan betreffende onderwijshuisvesting. Mede vanuit deze rol zijn de programmaplannen opgesteld en vastgesteld.

3.4 Historische context

In beide voormalige gemeenten Bedum en Eemsmond zijn de betreffende programmaplannen onderwijshuisvesting vastgesteld (gemeenteraad Bedum d.d.10-12-2015, gemeenteraad Eemsmond d.d. 22-12-2016). Hieraan is door de colleges uitvoering gegeven door afspraken te maken met de NAM en de schoolbesturen. Deze afspraken zijn vastgelegd in overeenkomsten en aanvullende addenda. Vanwege de overgang per 1-1-2020 van de uitvoering van de versterking van de NAM naar de Nationaal Coördinator

Groningen (NCG) maken we met die twee partijen en de schoolbesturen aanvullende afspraken over de wisseling van de uitvoeringsorganisatie.

4. Beoogd resultaat (of effect)

Het resultaat na afronding van het Programma transitie onderwijsgebouwen in de voormalige gemeenten Bedum en Eemsmond is dat alle schoolgebouwen door òf bouwkundige versterking òf vervangende nieuwbouw voldoen aan de normen voor aardbevingsbestendig bouwen. Daarnaast zijn alle betreffende schoolgebouwen verduurzaamd en toekomstig bestendig gemaakt.

Het totale regionale scholenprogramma is gestart in 2015, waarbij in 2016 als onderdeel van het verstrekken van de rijksbijdrage is afgesproken dat het programma binnen 5 jaar (Meijdam norm) is gerealiseerd (dus in 2021 gereed). Zoals het nu lijkt wordt dit voor de gemeente in zijn algemeenheid gehaald. Op regionaal niveau wordt dit jaar onderzoek gedaan naar de einddatum en de mogelijke consequenties van overschrijding.

5. Toelichting

5.1 Argumenten/motivering

Om het programma verder tot uitvoering te kunnen brengen moeten middelen beschikbaar gesteld worden. Daarom vragen we u de kredieten beschikbaar te stellen en de al verstrekte kredieten bij te stellen. Door uitvoering te geven aan het scholenprogramma komen in het deel van onze gemeenten gelegen op het grondgebied van de voormalige gemeenten Bedum en Eemsmond versterkte en/of nieuw gebouwde en toekomstbestendige scholen.

5.2 Risico's

De risico's van het totaal programma zijn deels maatschappelijk en deels financieel. Bij aanvang van het programma is een uitvoeringsperiode van 5 jaar afgesproken om de onderwijsgebouwen aardbevingsbestendig gemaakt te hebben. Aan het overschrijden van de genoemde termijn van 5 jaar zijn nu geen financiële consequenties verbonden. Overschrijding van de realiseringstermijn is wel een maatschappelijk risico, immers het scholenprogramma is opgezet om aardbevingsbestendige schoolgebouwen te realiseren. Omdat alle projecten wel binnen de vijfjaarsperiode zullen starten, is het risico beperkt.

Voor de realisering van de projecten is medewerking van vele partijen benodigd. Deze medewerking moet wel worden verkregen. Ook moet bij nieuwbouwprojecten rekening gehouden worden met de normale procedures voor onderzoeken (onder andere Wet natuurbeheer) en eventuele bestemmingsplanaanpassingen en vergunningverlening (bezwaar en beroep).

Het onderhavig scholenprogramma in Het Hogeland heeft een omvang van circa € 41,5 miljoen. Na aftrek van bijdragen ineens zoals de afkoop van de versteviging door de NAM, (rijks)bijdragen en subsidies, ontstaan nieuwe kapitaallasten (rente en aflossing). Vanwege sloop door vervangende nieuwbouw of afstoten van schoolgebouwen vervallen de huidige boekwaarden. Deze worden afgeboekt ten laste van de Algemene Reserve (op grond van de BBV is dat een verplichting) of ten laste van de verkoopopbrengst. Door de afboeking ontstaat vrijval van kapitaallasten. Deze vrijvallende middelen in combinatie met de jaarlijkse rijksbijdrage in het gemeentefonds zijn de financiële tegenhanger van de nieuwe kapitaallasten. Hierin is nu een redelijk evenwicht zodat de financiële risico's voor dit punt op dit moment beperkt zijn.

Ten opzichte van de eerder vastgestelde programma's is nu een aantal wijzigingen opgetreden. De nieuwbouw van de Dr. Damschool in Uithuizermeeden vindt plaats op de

huidige plek en niet meer op een nieuwe locatie. Hiermee vervalt de gedachte carroussel om in de na de nieuwbouw vrijkomende school de leerlingen van de te versterken scholen De Noordkaap / De Sterren in Uithuizermeeden te huisvesten en is tijdelijke huisvesting benodigd. In de samenwerkingsovereenkomst met de NAM was dit een uitwerkingpunt. Hierover zijn nu nadere afspraken gemaakt. Voor de Klinkenborg in Kantens is gezien de bouwkundige staat en de te maken kosten, gekozen voor vervangende nieuwbouw, hetgeen ook geldt voor de 50 jaar oude gymzaal in Zandweer. Deze wijzigingen zijn verwerkt in een aanvullende addendum op de samenwerkingsovereenkomst met de NAM en de schoolbesturen. De wijzigingen zijn in de gevraagde kredieten verwerkt. Daarnaast is voor de vervangende nieuwbouw van De Dobbe in Roodeschool en van de nieuw te bouwen twee-onder-een-dak school voor Jansenius de Vries / De Rank in Warffum een onderzoek naar een alternatieve locatie gestart. Voor het schoolgebouw van Het Hogeland College in Uithuizen loopt nog een onderzoek om de versteviging te combineren met een deel vervangende nieuwbouw waarbij de regie over de versteviging mogelijk bij de gemeente komt te liggen (inclusief het schoolgebouw van Het Hogeland College in Warffum).

6. Financiële aspecten en wijze van dekking

De omvang van het totaal programma in Het Hogeland bedraagt circa € 41,5 miljoen. De bijdragen ineens van NAM, rijk en subsidies bedragen circa € 22 miljoen, als investering voor rekening van de gemeente resteert ook circa € 20 miljoen. Dit bedrag wordt in de gemeentebegroting verwerkt middels afschrijving. De dekking van de daaruit ontstane kapitaallasten (rente en afschrijving) vindt plaats vanuit bijdragen t.b.v. het scholenprogramma van het Rijk via het gemeentefonds en vanuit de vrijval van kapitaallasten van de te slopen en te verkopen schoolgebouwen. De kapitaallasten van het bedrag van € 20 miljoen bedragen in het eerste jaar circa € 797.000,-. Vanuit het scholenprogramma van het Rijk en uit de vrijval van kapitaallasten is bijna € 797.000,- beschikbaar. Hiermee is het programma momenteel kostenneutraal.

7. Inbreng belanghebbenden

In het programma onderwijshuisvesting wordt samengewerkt met de betrokken scholen. Via de stuurgroep en de projectgroepen hebben ze direct invloed op het resultaat. In het kader van eventuele bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen vindt overleg met omwonenden plaats. Voor de uitvoering van het programma vindt overleg met de NCG en NAM plaats.

8. Vervolgtraject

8.1 Uitvoering en tijdspad

De uitvoering van het scholenprogramma is gestart in 2016 en heeft een doorlooptijd tot in 2021. Zwaartepunt van het bouwjaar zal liggen in 2021.

8.2 Communicatie

De voortgang van het scholenprogramma wordt in zijn algemeenheid vanuit de gemeente gecommuniceerd. Per project vindt aparte communicatie plaats met de betrokken scholen en omwonenden.

8.3 Evaluatie

Na afronding van het gehele programma onderwijshuisvesting zijn er in de voormalige gemeenten Bedum en Eemsmond aardbevingsbestendige en toekomstbestendige schoolgebouwen gerealiseerd.

Bijlagen:

-Infographic samenhang scholenprogramma en financiering rijk;

- Infographic samenhang scholenprogramma en samenwerkingsovereenkomst;
- Conceptraadbesluit met bijlage kredietoverzicht

Achterliggende documenten:

- Programmaplannen huisvesting scholen gemeenten Bedum en Eemsmond

Winsum, 11 februari 2020

Burgemeester en wethouders van de gemeente Het Hogeland,

Gemeentesecretaris,

Burgemeester,

Paul van Vilsteren

Henk Jan Bolding